

СТАНОВИЩЕ

по конкурса за заемане на академичната длъжност *доцент* в направление 2.1. *Филология*, научна специалност *Български език* в Секцията за терминология и терминография в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“, Държавен вестник 49/06.06.2023 г. от проф. д.ф.н. Красимира Славчева Алексова, Катедра по български език, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

1. Общо описание на представените материали

Определена съм за член на научното жури по конкурса за доцент в направление 2.1. *Филология*, научна специалност *Български език* със заповед на Директора на ИБЕ „Проф. Любомир Андрейчин“ РД-09-59/04.08.2023 г. С протокол № 1 от заседанието на научното жури на 14.08.2023 г. съм определена да изготвя становище. Единствен кандидат е гл. ас. д-р Кристияна Симеонова от Секцията по терминология и терминография на ИБЕ. Кандидатката е изпълнила минималните национални изисквания за доцент в област 2. *Хуманитарни науки*, както и изискванията, които е поставил пред кандидатите Институтът за български език „Проф. Любомир Андрейчин“.

Кандидатката участва в конкурса с шест монографични труда, сред които хабилитационен труд на тема „Към въпроса за вариантността в терминологията“, с монографията „Лингвистична характеристика на съвременната българска политическа терминология“ въз основа на дисертационен труд, „Терминологичната номинация в съвременната българска политическа терминология“, „Терминологичен речник по хуманитарни науки“ (колективна монография), „Терминологичен речник по обществено-политически науки“ (колективна монография), „Терминологичен енциклопедичен речник по икономически науки“ (колективна монография), както и с 71 статии, от които 6 на руски език. В документите по конкурса още се съдържа автобиография на Кристияна Симеонова, справка за оригиналните научни приноси на кандидатката, пълен списък на публикациите ѝ, списък с цитирания на трудове на Кристияна Симеонова, което сочи широкият отзвук на публикациите на кандидатката, списък с научните форуми, на които е участвала кандидатката, списък за участия в конференции, брой от Държавен вестник, резюмета на публикациите на научните ѝ трудове на български и английски език, пълните текстове на публикациите по конкурса, автореферат.

2. Обща характеристика на научната, научно-приложната и педагогическа дейност на кандидата. Участие в научни проекти и ръководство на проекти

От списъка с публикации се вижда, че Кристияна Симеонова е публикувала множество монографии и статии. Тези публикации са дали възможност предимно на българската и рускоезичната научна общност да се запознае с изследванията на авторката в

областта на терминологията и терминографията. Трудовете се отличават с научна задълбоченост, изчерпателност и актуалност.

Кристияна Симеонова е била ръководител на два научни проекта към БАН и участник в 4 проекта на Института за български език. Според списък към документите кандидатката е участвала в 22 национални и международни конференции, които са дали възможност да представи своите виждания в областта на терминологията пред научната общност и да дискутира повдигнати в тях научни проблеми.

3. Аналитична преценка на основните научни и научно-приложни приноси на кандидата

Хабилитационният труд, с който Кристияна Симеонова участва в конкурса, е посветен на въпрос, който не е бил разгърнато разглеждан в монографичен труд у нас. Затова може да се каже, че това е първото цялостно изследване на вариантноста в българската терминология. В труда се разглеждат причините за пораждането на вариантноста, начините на нейното проявление, а също така се анализират трудностите, която тя поражда при лексикографското ѝ отразяване. Смятам за важно, че авторката дава препоръки за боравенето с вариантноста в терминологията.

Един от важните изводи е, че вариантноста в терминологията е положителен факт, който се корени в стремежа да се постигне най-точното и адекватно назоваване на понятия в научната област, да се усъвършенстват средствата за номинация на научните понятия. По този начин се преодолява остарялото разбиране, че терминологията е застинала, затворена и статична система. Защишава се виждането, че вариантноста в терминологията възниква не само в началния етап на формиране, но и на всеки етап, тъй като вариантите отразяват развитието на достиженията в дадена научна област. Положително е, че кандидатката предлага и решения за избора на вариант. Разгледани са факторите, от които зависи изборът на вариант: от конкретните цели и ситуацията на научното общуване, от практиката в специализираната научна област, от честотата на употреба на даден термин, от това дали научното общуване е само в България, или извън нея, а и от личния избор на учения.

Хабилитационният труд е разгърнат на около 150 страници и съдържа увод, 5 основни глави, заключение, източници на материала и цитирана литература. Темата, целите и задачите са ясно представени и резултатите сочат, че тези цели са постигнати. Важна теоретична основа е разглеждането на видовете вариантноста при термините: семантична (полисемия, омонимия, еврисемия, амбисемия) и формална (според езиковото равнище – лексикална, словообразователна, граматична, синтактична, графична, фонетична, акцентна; според системата, в която се проявява – вътрешносистемна и външносистемна).

По-кратка, но информативна е главата, в която се разглеждат вариантите при названията. От значимост са представените проблеми при лексикографското представяне на терминологичната вариантноста, възникващи поради сложната същност на вариантноста и поради прилагането на различни лексикографски решения при речниковото представяне на вариантноста при термините. Трудностите се явяват при отразяване на многозначността

и омонимията, при представяне на синонимните термини, при отразяване на словообразователната вариантност, при определяне на граматичния род на някои термини, което е често явление.

В хабилитационния труд са включени множество примери – термини, фразеологизми, терминоелементи и др., които верифицират вижданията на Кр. Симеонова и гарантират научната достоверност.

Проблеми, свързани с вариантността в терминологията, са анализирани в статиите под № 17, 18 и 19.

В списъка с публикации е посочена и монографията въз основа на дисертационния труд на Кр. Симеонова, в която е анализирано съвременното състояние и функционирането на българската политическа терминология. Разгледани са начините на номинация, направена е формалноструктурна характеристика на българската политическа терминология, анализирани са източниците за образуване на политически термини, обсъдени са системните семантични отношения между този тип термини, като не е подмината и терминологичната вариантност. Освен това са представени и връзките между българската политическа терминология и общонародния български език, както и тенденциите за бъдещото развитие на тази терминология у нас. В тези проблеми са свързани и статии под № 1, 2, 5, 17, 19, 20, 21, 25, 29 и 31.

Не са малко приносите на Кристияна Симеонова в областта на българската терминография. Тя е участник в научния проект „Речник на основните термини“. Проблеми от тази област са включени в публикации под I 1, 6, 27 и 28. В списъка с публикации откривам и изследвания в областта на съпоставителното езикознание, най-вече в съпоставка с руския език. На проблеми в тази област са посветени трудове под I 1, 2, 3, 4 7, 8, 10, 13, 14, 19, 20, 22, 24, 25 и 30.

4. Критични бележки и препоръки по представените трудове

Единствената ми препоръка към кандидатката е да публикува трудове на английски език, за да може и международната общност да бъде запозната с приносите ѝ в областта на българската терминология и терминография.

5. Заключение

Изтъкнатите в тази рецензия приноси в трудовете на Кристияна Симеонова по конкурса ми дават основание да предложа да ѝ бъде дадено научното звание „доцент“ в направление 2.1. *Филология* и напълно убедено гласувам за това решение.

29.09.2023 г.

София

Подпис:

(проф. д.ф.н. Красимира Алексова)